

บทที่ 10

การเลี้ยงเป็ด

โรงเรือนสำหรับเลี้ยงเป็ด

ลักษณะทั่วไปของโรงเรือนเปิดที่ดี ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. กันลม แดด ฝน ได้
2. อากาศภายในโรงเรือนสามารถระบายถ่ายเทอากาศได้ดี
3. สามารถรักษาความสะอาดได้ง่ายไม่มีน้ำขัง
4. พื้นควรเป็นพื้นทราย หรือพื้นซีเมนต์ จะทำให้ทำความสะอาดได้ง่าย และควรปูเปลือกข้าว

หรือกลายเป็นวัสดุรองพื้น

5. บริเวณที่วางอุปกรณ์ให้น้ำควรมีการระบายน้ำที่ดี พื้นโรงเรือนบริเวณที่ให้น้ำควรใช้พื้นไม้ระแนง หรือพื้นสแลทจะสามารถระบายน้ำได้ดี หรืออาจจะทำเป็นแท่นตะแกรงลาดสำหรับวางอุปกรณ์ให้น้ำ

6. สร้างง่าย ราคาถูก และใช้วัสดุก่อสร้างที่มีในท้องถิ่น
7. ไม่ควรเลี้ยงแน่นจนเกินไปอัตราส่วนในการเลี้ยงต่อพื้นที่มีดังนี้
 - เป็ดเล็ก 6-8 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร
 - เป็ดรุ่น 5-6 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร
 - เป็ดไข่ 4-5 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร
 - เป็ดเนื้อ 7 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร ทุกขนาด

อุปกรณ์ในการเลี้ยงเป็ด

1. เครื่องกกลูกเป็ด

ลูกเป็ดเมื่อยังเล็กอยู่ไม่สามารถสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกายได้เพียงพอ เมื่ออยู่ในสภาพอากาศเย็นโดยเฉพาะในเวลากลางคืนหรือตอนเช้า ถ้าปล่อยไว้เช่นนั้นนานๆ ลูกเป็ดจะตายหรือแคะแกร็นได้ ดังนั้นผู้เลี้ยงจึงต้องมีเครื่องกกเพื่อให้ลูกเป็ดได้รับความอบอุ่นเพียงพอ

การกกลูกเป็ด สามารถทำได้ 2 วิธี คือ กกโดยใช้แม่เป็ดกก และกกโดยใช้เครื่องกก

1.1 การกกด้วยแม่เป็ด เป็นวิธีแบบธรรมชาติใช้ได้สำหรับกรณีที่เลี้ยงเป็ดจำนวนไม่มาก หรือเป็นการเลี้ยงแบบหลังบ้าน มีลูกเป็ดไม่กี่ตัวก็ปล่อยให้แม่เป็ดกกและเลี้ยงลูกเอง

1.2 กกด้วยเครื่องกก เครื่องกกที่มีในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องกกแก๊ส เครื่องกกไฟฟ้า

ดังนี้

1.2.1 วิธีกกด้วยแก๊ส เครื่องกกด้วยการใช้แก๊ส ประกอบด้วยเตา ฝาชี หรือ ตั๊กกและถังแก๊ส พร้อมด้วยอุปกรณ์สำหรับควบคุมความร้อน ในระดับที่ต้องการตามอายุลูกเป็ด

1.2.2 การกกด้วยไฟฟ้า นับว่าเป็นวิธีที่สะดวกที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นเครื่องกกแบบฝาชี ใช้หลอดไฟธรรมดาเป็นแหล่งให้ความร้อน หรือใช้หลอดร้อนเป็นแหล่งให้ความร้อน หรือจะใช้หลอดไฟชนิดฮาโลเจนขนาด 60-100 วัตต์ 2-3 หลอดแขวนให้สูงจากพื้นคอกประมาณ 30-50 เซนติเมตร จะเพียงพอสำหรับการกกลูกเป็ดประมาณ 150-200 ตัว

1.3 การกกลูกเป็ดแบบกรง การเลี้ยงลูกเป็ดสามารถทำได้ง่าย ๆ โดยใช้ไม้ไผ่หรือ ตาข่ายตาถี่ปูพื้น ถ้าใช้ไม้ไผ่ปูพื้นควรใช้ตาข่ายขนาด 1/2 นิ้ว ปูทับอีกชั้นหนึ่ง ตาข่ายที่ใช้ควรเป็นแบบพลาสติกเพราะไม่คม ซึ่งอาจเป็นอันตรายกับเท้าลูกเป็ดได้และไม่เป็นสนิม กรงขนาด 1 x 2 เมตร สามารถเลี้ยงลูกเป็ดได้ 50 ตัว การกกลูกเป็ดบนกรงแบบนี้สามารถกกจนถึงอายุไม่เกิน 1 เดือน หรือจนโตพอที่จะเอาลงเลี้ยงปล่อยฝูงได้

กรงกกควรกั้นทึบ 3 ด้าน ประมาณ 1 ใน 3 ของกรงด้านใดด้านหนึ่ง ด้านที่กั้นทึบควรเปิด ส่วนบนติดกับขอบกรงลงมาประมาณ 10 เซนติเมตร เป็นช่องระบายอากาศ ส่วนอีก 2 ใน 3 ของกรงด้านบนควรเปิดหรือปิดด้วยลวดตาข่าย เพื่อให้โปร่งด้านข้างจะปิดทึบหรือจะใช้ลวดตาข่ายก็ได้ ด้านหน้าของส่วนที่ใช้กกควรใช้ผ้าหรือกระสอบป่านตัดเป็นริ้ว ทำเป็นม่านกั้นให้ขอบสูงจากพื้นกรงประมาณ 5 เซนติเมตร เพื่อเก็บความอบอุ่นภายในกรงกก ถ้าอากาศหนาวอาจต้องใช้ผ้าหรือกระสอบป่านปิดด้านข้างกรงโดยรอบก็ได้

อุณหภูมิที่เหมาะสมในการกกลูกเป็ดนั้น ควรจะสังเกตจากปฏิกิริยาของลูกเป็ด เพราะลูกเป็ดจะบอกได้ดีกว่าว่าได้รับความอบอุ่นที่พอดีหรือไม่ ถ้าลูกเป็ดสุมกันเป็นกลุ่มและมีเสียงร้อง แสดงว่าอุ่นไม่พอต้องเพิ่มความร้อน ถ้าลูกเป็ดกระจายอยู่นอกกกยืนอ้าปากหอบและกางปีกแสดงว่าร้อนเกินไป ต้องลดความร้อนลง ถ้าอุณหภูมิกำลังพอดีลูกเป็ดจะนอนราบกับพื้นกระจายอยู่ทั่วไปในกกและริมกก

2. อุปกรณ์ให้อาหาร

อุปกรณ์ให้อาหารเป็ดควรทำเป็นรางจะได้ผลดีกว่าการใช้ถังอาหารเช่นเดียวกับที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ เนื่องจากเป็ดเป็นสัตว์ปีกที่หากินตามแหล่งน้ำ ปากเป็ดจึงออกแบบมาให้เหมาะสมกับการกินอาหารในลักษณะกรองของแข็งจากนั้น ดังนั้น พฤติกรรมการกินอาหารของเป็ดจะไม่ใช้วิธีจิกแล้วกลืนกินแบบไก่ แต่จะกินอาหารเข้าปากก่อนแล้วจึงค่อยยกหัวขึ้นเพื่อกินอาหารโดยใช้ลิ้นดันเข้าไป จึงทำให้อาหารบางส่วนร่วงหล่นออกจากปาก ดังนั้น การให้อาหารเป็ดจึงควรใช้อุปกรณ์ให้น้ำแบบรางจะช่วยให้อาหารหกหล่นจากปากสู่พื้นน้อยกว่าการให้แบบถังอาหาร รางอาหารสำหรับเป็ดมีหลายรูปแบบ เช่น ทำเป็นรางไม้กึ่งอัตโนมัติ รางไม้รูปตัววี หรือรูปตัวยู หรืออาจจะใช้รางรถยนต์ผ่าครึ่งก็ได้

3. อุปกรณ์ให้น้ำ

เนื่องจากเป็ดเป็นสัตว์ที่หากินตามแหล่งน้ำ ดังนั้น นอกจากเป็ดจะดื่มน้ำแล้วยังมีนิสัยชอบเล่นน้ำอีกด้วย จึงทำให้สิ้นเปลืองน้ำมาก ถ้าหากเราใช้กระปุกน้ำเช่นเดียวกับที่ใช้เลี้ยงไก่ก็อาจจะสิ้นเปลืองแรงงานมากในการเติมน้ำ ดังนั้น การเลี้ยงเป็ดจึงนิยมใช้อุปกรณ์ให้น้ำแบบรางอัตโนมัติ โดยอาจจะใช้ท่อน้ำขนาดใหญ่ผ่าซีกแล้วใช้ปูนซีเมนต์ปิดหัวท้าย ด้านหนึ่งติดวาล์วลูกกลอยเพื่อควบคุมระดับน้ำในราง หรืออาจจะก่อบุ้นทำเป็นรางน้ำไว้ด้านหนึ่งของโรงเรือนเพื่อให้เป็ดได้กินและเล่นน้ำด้วยก็ได้ น้ำที่ล้นออกมาก็ปล่อยให้ไหลออกไปนอกโรงเรือน

รางน้ำควรจะวางให้ห่างจากรางอาหารพอควร เพื่อบังคับให้เป็ดได้เดินไปกินน้ำและอาหารจะช่วยให้เป็ดได้ออกกำลังกายและช่วยลดการการสูญเสียอาหาร เนื่องจากเมื่อเป็ดกินอาหารก็จะกินจนเต็มปากแล้วจึงค่อยกลืนลงคอ ถ้าหากอุปกรณ์ให้อาหารอยู่ใกล้อุปกรณ์ให้น้ำเมื่อกินอาหารอยู่ในปากเป็ดก็จะเดินไปกินน้ำทันทีจะทำให้อาหารที่ยังค้างอยู่ในปากตกลงไปในน้ำทำให้สิ้นเปลืองอาหารและทำให้น้ำสกปรกเร็วขึ้น

การเตรียมตัวเพื่อเลี้ยงลูกเป็ด

ก่อนลูกเป็ดมาถึงควรเตรียมตัวในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นไว้ให้พร้อม ดังนี้

1. ทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง พร้อมทั้งพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทิ้งไว้ไม่น้อยกว่า 7 วัน
2. นำวัสดุรองพื้นหรือเปลือกข้าวที่ใหม่และสะอาด รองพื้นคอกให้มีความหนาประมาณ 4 นิ้ว วัสดุรองพื้นนี้จะต้องแห้ง สะอาด และไม่มีเชื้อรา
3. จัดเตรียมเครื่องกกให้พร้อมที่จะใช้งานเมื่อลูกเป็ดมาถึง
4. มีแผงล้อมเครื่องกกกันไม่ให้ลูกเป็ดออกห่างจากเครื่องกกมากเกินไป แผงล้อมเครื่องกกอาจใช้ลวดตาข่าย แผงไม้ไผ่สาน (เสียม) หรือสังกะสีแผ่นเรียบ ความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร วางห่างจากเครื่องกกประมาณ 60 เซนติเมตร ในระยะการกก 2-3 วันแรก
5. จัดเตรียมอุปกรณ์ให้น้ำและอาหารไว้ให้พร้อม และมีปริมาณเพียงพอ
6. เพื่อให้ลูกเป็ดกินอาหารเป็นได้เร็วขึ้น ควรปูพื้นบริเวณเครื่องกกด้วยกระสอบป่านที่สะอาด แล้วโรยอาหารให้กิน อย่าใช้กระต่ายปูพื้นเนื่องจากกระต่ายจะสิ้นจนเป็นสาเหตุทำให้ลูกเป็ดขาดเสียได้

การเลี้ยงดูลูกเป็ด

การเลี้ยงดูลูกเป็ดเล็กมีหลักปฏิบัติง่าย ๆ ดังนี้

1. ลูกเป็ดอายุ 1 วันถึง 3 สัปดาห์ ควรให้ความอบอุ่นด้วยเครื่องกก

2. ระวังอย่าให้ลูกเป็ดเล็กลงเล่นน้ำ อุปกรณ์ให้น้ำควรจะมีที่กั้นไม่ให้เป็ดลงไปเล่น เพราะลูกเป็ดเล็กจะเปียกง่ายเนื่องจากตอมน้ำมันที่ช่วยให้ขนเป็ดเป็นมันและป้องกันการเปียกน้ำยังมีน้อย ซึ่งอาจจะทำให้เป็ดหนาวและเป็ดปอดบวมได้ง่าย หรือตายได้

3. การให้อาหารลูกเป็ดในช่วงแรกควรให้กินครั้งละน้อยหรือให้อาหารทุก 2-3 ชั่วโมงและจากนั้นเมื่อลูกเป็ดกินอาหารได้เก่งแล้วก็จะลดลงให้วันละ 3 ครั้ง ปริมาณอาหารที่ให้ควรให้มากพอที่ลูกเป็ดจะกินได้เกือบตลอดเวลาแต่อย่าให้จนเหลือและต้องคอยดูความสะอาดอย่าให้เศษดินและสิ่งสกปรกลงไปในอาหารจนกระทั่งอายุครบ 1 สัปดาห์

การเลี้ยงเป็ดไซ

1. การดูแลเป็ดในระยะกก (1 วัน - 2 สัปดาห์)

1.1 การให้น้ำ ลูกเป็ดต้องการน้ำมากกว่าลูกไก่มาก ดังนั้นต้องมีน้ำให้เป็ดกินตลอดเวลาและต้องเป็นน้ำที่สะอาด ไม่มีแร่ธาตุที่เป็นพิษเจือปน โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้ามใช้น้ำเค็มหรือน้ำที่มีคลอรีนเข้มข้นสูงเป็นอันตรายเพราะอาจจะทำให้ลูกเป็ดตายได้

1.2 การให้อาหาร ลูกเป็ดในระยะกกควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 20% เนื่องจากลูกเป็ดกำลังอยู่ในระยะเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ถ้าหากได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการไม่เพียงพอจะทำให้เกิดปัญหาลูกเป็ดเจริญเติบโตไม่ดีเท่าที่ควร แคระแกร็น อ่อนแอ การให้อาหารควรให้ทีละน้อยแต่ให้บ่อย ๆ โดยประมาณ 3-4 ครั้ง/วัน อุปกรณ์ให้อาหารลูกเป็ดอาจใช้ถาดอาหารแบบเดียวกับที่ให้ลูกไก่หรือใช้รางอาหาร และต้องหมั่นทำความสะอาดอุปกรณ์ให้น้ำและอาหารอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง

1.3 วัสดุรองพื้น หมั่นตรวจสอบวัสดุรองพื้น ระวังอย่าให้ชื้นแฉะหรือจับตัวกันเป็นแผ่นแข็งหรือถ้ามีกลิ่นแอมโมเนียจะต้องรีบแก้ไขทันที โดยอาจจะเปลี่ยนวัสดุรองพื้นใหม่หรือนำวัสดุรองพื้นใหม่เติมเข้าไป

1.4 แสงสว่าง หลังจาก 48 ชั่วโมงไปแล้วควรให้แสงสว่าง 23 ชั่วโมง/วัน และค่อย ๆ ลดอุณหภูมิเครื่องกกลงจนกว่าจะเล็กกว่าเมื่ออายุประมาณ 2-3 สัปดาห์

1.5 ตรวจสอบสุขภาพ หมั่นตรวจสอบสุขภาพทั่ว ๆ ไปว่ามีผิดปกติหรือมีอัตราการสูงกว่ามาตรฐานหรือไม่ ถ้าพบว่าอัตราการตายในช่วงสัปดาห์แรกตายมากกว่า 1% สัปดาห์ที่สองมีอัตราการตายมากกว่า 0.5% และอัตราการตายในสัปดาห์ที่สามมากกว่า 0.5% ก็ควรรีบแจ้งสัตวแพทย์เพื่อทำการตรวจและรักษาต่อไป

1.6 การขายวงล้อมกก ค่อย ๆ ขยายวงล้อมกกออกทุก ๆ 2 วัน ตามการเจริญเติบโต เพื่อให้ลูกเป็ดได้อยู่อย่างสบาย ไม่แออัดจนเกินไป ซึ่งอาจจะทำให้ลูกเป็ดสุมทับกันได้

1.7 การกกลูกเป็ด ถ้าอากาศร้อนจะใช้เวลาในการกกประมาณ 8-10 วันก็พอ แต่ถ้าอากาศเย็นอาจจะกกจนถึงอายุประมาณ 2 สัปดาห์

2. การดูแลเป็ดหลังกก (2-7 สัปดาห์)

เมื่อลูกเป็ดโตขึ้นก็เอาแผงกั้นกกออกจนเป็ดกระจายจนทั่วพื้นที่โรงเรือน ระบายน้ำใช้พื้นที่ประมาณ 5-6 ตัว/ตารางเมตร หรือ 60 ตารางเซนติเมตร/ตัว การเลี้ยงเป็ดในระยะนี้ยังคงให้อาหารลูกเป็ดระยะกกอยู่และต้องเพิ่มพื้นที่การให้น้ำและอาหาร หรือเพิ่มจำนวนอุปกรณ์ให้น้ำและอาหารให้มากขึ้น เมื่ออายุได้ประมาณ 7 สัปดาห์จึงย้ายไปยังโรงเรือนเลี้ยงเป็ดรุ่น

3. การดูแลเป็ดรุ่น (7-18 สัปดาห์)

การเลี้ยงเป็ดในระยะเป็ดรุ่นนี้จะมีความสำคัญมาก จำเป็นจะต้องมีการดูแลและการจัดการเป็นพิเศษเช่นเดียวกับไก่ไข่ระยะไก่อุ่น เนื่องจากการเลี้ยงในระยะนี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพการให้ไข่ในระยะไข่โดยตรง เป็ดในระยะนี้ควรจะมีโครงสร้างของร่างกายแข็งแรง กระดูกและกล้ามเนื้อเจริญเติบโตสมบูรณ์แต่ไม่มีไขมันสะสมหรืออ้วนมากเกินไป

การจัดการในระยะเป็ดรุ่น ประกอบด้วย

- การควบคุมน้ำหนักตัว
- การควบคุมปริมาณอาหารที่กิน
- การควบคุมแสงสว่าง

การควบคุมน้ำหนักตัว

การควบคุมน้ำหนักตัวเป็ดในระยะเป็ดรุ่นนี้มีความสำคัญมาก จะต้องคอยระวังไม่ให้เป็ดอ้วนหรือมีไขมันสะสมมากเกินไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการชั่งน้ำหนักตัวประมาณ 10% ของฝูงทุก ๆ 2 สัปดาห์เพื่อหาน้ำหนักตัวเฉลี่ยของฝูง เปรียบเทียบกับน้ำหนักตัวมาตรฐานที่แนะนำโดยบริษัทผู้ผลิตสายพันธุ์ การควบคุมน้ำหนักตัวและการหาความสม่ำเสมอของน้ำหนักตัว **ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในการเลี้ยงและการจัดการไก่ไข่ระยะไก่อุ่น**

ตารางที่ 1 น้ำหนักตัวมาตรฐานสำหรับเป็ดไข่

อายุ (สัปดาห์)	น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)
7	1,325
9	1,506
11	1,612
13	1,717
15	1,823
17	1,898

19	1,988
----	-------

การควบคุมปริมาณอาหารที่กิน

การให้อาหารเป็ดในระยะนี้จะต้องให้สัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของเป็ด ซึ่งปกติจะให้อาหารแบบจำกัดทุกวัน โดยให้อาหารวันละ 100-130 กรัม/ตัว/วัน

การควบคุมแสงสว่าง

เป็ดรุ่นตั้งแต่อายุ 7 วัน - 19 สัปดาห์ ไม่จำเป็นจะต้องแสงสว่างเพิ่มเติมจากแสงธรรมชาติ การเพิ่มความยาวแสงควรเพิ่มเมื่อเป็ดมีอายุครบ 18 สัปดาห์

การเลี้ยงแบบไล่ทุ่ง

ในระยะเป็ดรุ่น เกษตรกรบางรายอาจใช้วิธีการเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่งเพื่อประหยัดต้นทุนค่าอาหารก็ได้ แต่ต้องระมัดระวังการระบาดของโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคไข้หวัดนก (Avian flu) การเคลื่อนย้ายเป็ดจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งจะต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัดเพื่อทำการตรวจโรคเสียก่อน

การเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่งมีการทำกันมานานแล้วโดยเฉพาะบริเวณที่ราบภาคกลางซึ่งมีการปลูกข้าวเกือบตลอดทั้งปี โดยการไล่ฝูงเป็ดไปตามทุ่งนาที่เพิ่งเก็บเกี่ยวเสร็จ ซึ่งมีเมล็ดข้าวที่ตกหล่นอยู่ และหอย หรือตามแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีสัตว์น้ำ เช่น ลูกปลา ลูกกุ้ง และหอยอยู่มาก แต่ผู้เลี้ยงจะต้องให้อาหารเสริมในตอนเช้าหรือตอนเย็นวันละมื้อ การเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่งจะต้องนำลูกเป็ดที่กกจนกระทั่งแข็งแรงดีแล้วหรือมีอายุประมาณ 2 สัปดาห์ขึ้นไป จนกระทั่งอายุประมาณ 18 สัปดาห์จึงย้ายเป็ดเข้ามายังโรงเรือนเลี้ยงเป็ดไข่

4. การดูแลเป็ดระยะไข่ (อายุ 19 สัปดาห์ขึ้นไป)

ปกติเป็ดจะเริ่มให้ไข่เมื่ออายุประมาณ 22 สัปดาห์

4.1 โรงเรือน โรงเรือนสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่จะต้องมิดชิดพอสมควรเพื่อป้องกันสัตว์อื่นเข้ามารบกวน ซึ่งจะทำให้เป็ดตกใจและไข่ลดลงได้ การเลี้ยงเป็ดไข่ผู้เลี้ยงมักจะจัดให้มีลานดินสำหรับให้เป็ดได้เดินเล่น บริเวณลานจะมีรางน้ำลึกลงพอสมควรที่จะให้เป็ดได้จุ่มหัวลงเล่นน้ำได้ แต่ต้องไม่กว้างจนเป็นสามารถลงไปว่ายน้ำเล่นได้ รางน้ำนี้จะต้องทำความสะอาดได้ง่ายและถ่ายเทน้ำได้สะดวก เพื่อป้องกันพื้นโรงเรือนเปียกจึงควรวางรางน้ำไว้บนพื้นคอนกรีตที่ปูทับด้วยสแลท เมื่อน้ำตกลงพื้นก็จะไหลออกนอกโรงเรือนได้ทันที และบริเวณลานจะต้องมีรางอาหารวางไว้ให้เป็ดกินด้วย เนื่องจากปกติในช่วงเวลา

กลางวัน เป็ดมักจะเดินเล่นหรือนอนเล่นในบริเวณลานทั้งวัน ยกเว้นในช่วงเวลากลางคืนเป็ดจะเข้าไปนอนในโรงเรือนที่จัดเตรียมไว้ให้

4.2 รังไข่ ภายในโรงเรือนนี้จะวางรังไข่ไว้บนพื้นสำหรับเป็ดใช้วางไข่ รังไข่ที่มักใช้จะทำด้วยไม้ ขนาด 12x14 นิ้ว สูง 12 นิ้ว ด้านบนและด้านหน้าเปิด ใช้ฟางหรือแกลบรองพื้นรัง อัตราการใช้รังไข่ 1 รัง/เป็ด 4-5 ตัว

4.3 การให้อาหาร หลังจากเป็ดได้ประมาณ 10% ของฝูงจึงค่อย ๆ เพิ่มปริมาณอาหารที่ให้เป็ดวันละ 10 กรัม/ตัว/วัน จนเป็ดกินได้อย่างเพียงพอ การให้อาหารเป็ดในระยะนี้ควรให้อาหารแบบเปียก และควรให้ทีละน้อย วันละ 3-4 ครั้ง เพื่อไม่ให้มีอาหารตกค้างในรางอาหารนานซึ่งอาจเกิดการบูดเน่าขึ้นและควรทำความสะอาดรางอาหารทุกวันด้วย

4.3 การระบายอากาศ การระบายอากาศภายในโรงเรือนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อป้องกันไม่ให้เป็ดเครียดจากความร้อนซึ่งอาจทำให้เป็ดไข่ลดลงได้ นอกจากนี้ยังช่วยระบายก๊าซแอมโมเนียออกจากโรงเรือนอีกด้วย

4.4 แสงสว่าง ในระยะเป็ดไข่ ควรให้แสงสว่างวันละ 16-18 ชั่วโมง เพื่อช่วยในการทำให้เป็ดไข่ดีขึ้น การเพิ่มความยาวแสงควรเพิ่มเมื่อเป็ดอายุประมาณ 18 สัปดาห์โดยเพิ่มแสงสัปดาห์ละ 30 นาที จนกระทั่งความยาวแสงอยู่ที่ 16-18 ชั่วโมง/วัน การเปิดไฟอาจจะเปิดให้ในช่วงค่ำประมาณ 2 ชั่วโมง และเปิดไฟในช่วงเช้ามืดประมาณ 2-3 ชั่วโมง

4.5 การให้ผลผลิตไข่ การให้ผลผลิตไข่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อระบบสืบพันธุ์เจริญเต็มที่ ผลผลิตไข่สูงสุด (Peak) ประมาณ 85-95% HD เมื่ออายุประมาณ 28-30 สัปดาห์ เป็ดจะให้ผลผลิตไข่ประมาณ 1 ปี หรือจนอายุครบ 52 สัปดาห์

ลักษณะทั่วไปของเป็ดที่ไข่ตก

เป็ดที่ไข่ตกนั้นเราสามารถดูจากลักษณะภายนอกได้ โดยดูจากลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- จะมีลักษณะทั่วไปมีลำตัวลึกลับและกว้าง
- ขนกร้านไม่สวยงามไม่พองฟู
- นัยน์ตานูนเด่นเป็นประกายสดใน
- ช่วงคอลึกและแข็งแรง
- ก้นย้อยห้อยเกือบติดดิน
- จับดูหน้าท้องจะบางและนุ่ม กระดูกเชิงกรานกว้าง ทวารกว้างและขึ้น

5. การดูแลเป็ดพันธุ์

5.1 การคัดเลือก เป็ดตัวเมียจะได้รับการคัดเลือกจากเป็ดที่มีอายุการไขนานพอสมควรและมีสุขภาพแข็งแรง สถิติการไข่ตก ฟองโต นำมาผสมพันธุ์กับเป็ดตัวผู้ ซึ่งจะต้องทำการคัดเลือกไว้เช่นกัน ทั้งตัวผู้และตัวเมียควรมีอายุประมาณ 32-40 สัปดาห์ การคัดเลือกแม่พันธุ์ที่ให้ไข่ตกเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพื่อจะได้ลูกที่ให้ไข่ตก ลักษณะเป็ดที่ให้ไข่ตกพิจารณาจากลักษณะภายนอกได้ดังนี้

- มีลำตัวลึกและกว้าง
- ขนกร้านไม่สวຍงามและไม่ฟองฟู
- นัยน์ตานูนเด่นเป็นประกายสดใส
- ช่วงคอลึกและแข็งแรง
- ก้นย้อยห้อยเกือบติดพื้น
- จับดูหน้าท้องจะบางและนุ่ม กระดูกเชิงกรานกว้าง ทวารกว้างและขึ้น

5.2 อัตราส่วนพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ ขนาดของฝูงเป็ดที่เหมาะสมคือ ประมาณ 50 ตัว สูงสุดไม่ควรเกิน 100 ตัว อัตราส่วนพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ที่เหมาะสมที่สุดคือ 1:5

5.3 การจัดการให้ไข่มีเชื้อสูง ปัญหาในการผสมพันธุ์เป็ดที่พบบ่อย ๆ คือ อัตราการผสมติดต่ำ เปอร์เซ็นต์ไข่มีเชื้อน้อย และเปอร์เซ็นต์การฟักออกต่ำในช่วงอากาศร้อน เนื่องจากอากาศร้อนจึงทำให้เป็ดกินอาหารน้อยลงทำให้ได้รับโภชนาการน้อยลงตามไปด้วยจนไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย วิธีการทำให้ประสิทธิภาพการผสมพันธุ์สูงขึ้นอาจทำได้โดย

- พยายามให้เป็ดได้กินอาหารมากขึ้น โดยให้อาหารแบบเปียก และควรแบ่งอาหารให้กินหลาย ๆ ครั้ง จะช่วยให้เป็ดกินอาหารได้มากขึ้น
- ปรับสูตรอาหาร ให้มีระดับโภชนาการที่สำคัญ เช่น โปรตีน ไบโตามิน และแร่ธาตุที่จำเป็นครบถ้วนตามความต้องการ
- ควรมีการเก็บไข่บ่อย ๆ เพื่อให้ได้ไข่ฟักที่สะอาด ส่วนการจัดการอื่น ๆ เหมือนกับการเลี้ยงเป็ดไข่

การเลี้ยงเป็ดเนื้อ

ลักษณะการเลี้ยงเป็ดเนื้อในประเทศไทยแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงได้ดังนี้

1. เลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเป็นงานอดิเรก จะไม่ค่อยคำนึงถึงผลกำไร เช่น การเลี้ยงเป็ดไข่ตัวผู้ เป็ดเทศ และเป็ดบัวฉ่าย อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็ดจะเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น ข้าวเปลือก รำข้าว หรือเศษอาหารจากครัวเรือน

2. การเลี้ยงเชิงธุรกิจหรือเลี้ยงเพื่อการค้า การเลี้ยงในลักษณะนี้ ผู้เลี้ยงจะต้องเลี้ยงเป็ดในปริมาณมาก มีตลาดรองรับที่แน่นอนและสม่ำเสมอ การลงทุนในด้านต่าง ๆ สูง เช่น ค่าพันธุ์เป็ด

ค่าอาหาร ค่าโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง การเลี้ยงเชิงธุรกิจสามารถแบ่งออกตามรูปแบบการเลี้ยงได้ดังนี้

2.1 การเลี้ยงแบบไล่ทุ่ง โดยการไล่ฝูงเป็ดไปตามแหล่งที่มีอาหาร ซึ่งอาจจะเป็นทุ่งนาที่เพิ่งเก็บเกี่ยวเสร็จซึ่งจะมีข้าวหกล่นอยู่ หรือตามแหล่งน้ำธรรมชาติ หนอง บึงต่าง ๆ ที่มีสัตว์น้ำจำพวกปลา ปู กุ้ง และหอยอยู่มาก แต่ผู้เลี้ยงจะต้องให้อาหารเสริมในตอนเช้าหรือตอนเย็นวันละมื้อ และก่อนที่จะนำมาเลี้ยงปล่อยทุ่ง จะต้องกกลูกเป็ดให้แข็งแรงเสียก่อนประมาณ 1-2 สัปดาห์ แล้วจึงปล่อยให้ลูกเป็ดหาอาหารกินเอง และเมื่อถึงระยะส่งตลาดอาจจะนำมาขุนด้วยปลายข้าวหรืออาหารชั้นประมาณ 1-2 สัปดาห์ก่อนส่งไปชำแหละ ปัจจุบันการเลี้ยงเป็ดเนื้อแบบไล่ทุ่งนี้ได้ลดจำนวนลงเนื่องจากมีปัญหาราคาเป็ดเนื้อตกต่ำ คุณภาพซากสุเป็ดที่เลี้ยงในโรงเรือนไม่ได้ โรคระบาดมากและปัญหาจากการใช้ยาฆ่าแมลงในฤดูทำข้าวนาปรัง

2.2 การเลี้ยงแบบปล่อยลาน โดยการเลี้ยงเป็ดในโรงเรือนและมีลานดินหรือแหล่งน้ำใกล้กับโรงเรือน เป็ดจะถูกปล่อยออกมากินอาหารและน้ำภายนอกโรงเรือน การเลี้ยงแบบนี้ชนเป็ดจะสะอาดเป็นมัน แต่เป็ดจะสูญเสียพลังงานในการทำกิจกรรมในแต่ละวันมาก ส่งผลให้ประสิทธิภาพการใช้อาหารไม่ดีเท่ากับการเลี้ยงเป็นในโรงเรือน

2.3 การเลี้ยงเป็ดภายในโรงเรือน การเลี้ยงเป็ดโดยให้เป็ดอยู่ในโรงเรือนตลอดเวลา ปัจจุบันได้พัฒนาการเลี้ยงเป็ดโดยเลี้ยงในโรงเรือนระบบ Evaporative cooling system และมีการจัดการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดลักษณะเดียวกันกับการเลี้ยงไก่กระທ การให้อาหารจะให้โดยใช้รางอาหารกึ่งอัตโนมัติวางไว้บริเวณกลางของโรงเรือน อุปกรณ์ให้น้ำจะวางไว้ด้านข้างของโรงเรือนทั้งสองข้างภายใต้อุปกรณ์ให้น้ำจะเป็นทางระบายน้ำออกนอกโรงเรือน ด้านบนปูทับด้วยสแลทเพื่อป้องกันไม่ให้พื้นเปียกชื้น ปัจจุบันการเลี้ยงเป็ดเป็นการค้าของฟาร์มขนาดใหญ่จะใช้วิธีการเลี้ยงในโรงเรือน ซึ่งโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงเป็ดนี้จะมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

2.3.1 การเลี้ยงเป็ดบนพื้นสแลท มีข้อดีดังนี้

- สามารถเลี้ยงเป็ดได้มากขึ้นในพื้นที่โรงเรือนเท่ากัน อัตราการเลี้ยงเป็ดหลังจากระยะกก ดังนี้

- เลี้ยงแบบคละเพศ 10 ตัว/ตารางเมตร
- เลี้ยงเฉพาะตัวเมีย 12 ตัว/ตารางเมตร
- เลี้ยงเฉพาะตัวผู้ 8 ตัว/ตารางเมตร

- เพิ่มสมรรถภาพการผลิตและได้กำไรมากขึ้น เนื่องจากการใช้พื้นที่โรงเรือนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- การงอกของขนเร็วขึ้นและขนงอกสม่ำเสมอ
- ประสิทธิภาพการใช้อาหารดีขึ้น

- เป็ดมีลำตัวและขนสะอาดขึ้น
- ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุรองพื้น ซึ่งปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูง

2.3.2 การเลี้ยงเป็ดบนพื้นที่สแลท บริเวณพื้นที่ปูทับด้วยวัสดุรองพื้นอาจใช้แกลบหรือขี้กบก็ได้ แต่บริเวณที่วางอุปกรณ์ให้น้ำจะเป็นพื้นสแลทเพื่อลดการเปียกชื้นของวัสดุรองพื้นและมีการระบายน้ำออกจากโรงเรือนได้ง่ายขึ้น พื้นที่เป็นสแลทควรมีพื้นที่ประมาณ 10-30% ของพื้นที่โรงเรือน อัตราการเลี้ยงเป็ดหลังจากระยะกกเป็นดังนี้

- เลี้ยงแบบคละเพศ 7 ตัว/ตารางเมตร
- เลี้ยงเฉพาะตัวเมีย 9 ตัว/ตารางเมตร
- เลี้ยงเฉพาะตัวผู้ 5 ตัว/ตารางเมตร

การจัดการวัสดุรองพื้นจำเป็นจะต้องเสริมด้วยวัสดุรองพื้นใหม่ทุกวัน เพื่อช่วยซับน้ำไม่ให้วัสดุรองพื้นเปียกแฉะ โดยเฉพาะเปิดอายุ 6 สัปดาห์ขึ้นไป ควรเสริมวัสดุรองพื้นใหม่วันละ 2 ครั้ง เช้า เย็น เพราะถ้าหากปล่อยให้วัสดุรองพื้นเปียกแฉะจะทำให้หน้าอกเปิดเป็นถุงน้ำใต้ผิวหนังและขนบริเวณหน้าอกไม่งอก ทำให้คุณภาพซากไม่ดีและราคาตกได้

การดูแลลูกเป็ดระยะกก (0-7 วัน)

การจัดการลูกเป็ดระยะกกก็เหมือนกับการจัดการลูกไก่ คือ มีอุปกรณ์ให้น้ำ ให้อาหาร แฉกกันกก และเครื่องกก ควรติดตั้งแฉกกันกกให้มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 เมตร ซึ่งสามารถกกลูกเป็ดได้ 500 ตัว หรือใช้พื้นที่ในการกกประมาณ 40 ตัว/ตารางเมตร การกกลูกเป็ดจะเริ่มขยายวงล้อมกกออกมาเรื่อย ๆ ตั้งแต่อายุ 2 วันตามการเจริญเติบโตของลูกเป็ด และจะปล่อยกกให้ลูกเป็ดกระจายเต็มพื้นที่เมื่ออายุประมาณ 7 วัน ข้อควรระวัง เนื่องจากลูกเป็ดนี้อาจมีอัตราเจริญเติบโตเร็วมากและตื่นตกใจง่าย เมื่อตกใจก็จะวิ่งไปสุ่มรวมกันและอาจจะทับกันตายได้ นอกจากนี้การวิ่งอาจจะทำให้ลูกเป็ดสะดุดและขาอาจจะบาดเจ็บจนเดินไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 2 สัปดาห์แรก

การดูแลเป็ดระยะรุ่น-ใหญ่ (7 วันจนจับขาย)

เมื่อลูกเป็ดโตขึ้นก็ไม่จำเป็นต้องกกอีกต่อไป อัตราการเลี้ยงต่อพื้นที่โรงเรือนของเป็ดในระยะนี้จะขึ้นอยู่กับชนิดของพื้นที่โรงเรือน ภายในโรงเรือนควรจะใช้ตาข่ายกันแบ่งเป็นห้อง ๆ โดยแต่ละห้องควรเลี้ยงไม่เกิน 500 ตัว เพื่อลดความหนาแน่นของเป็ด

การให้น้ำ

อุปกรณ์ให้น้ำควรจะย้ายออกไปอยู่ด้านข้างของโรงเรือนในบริเวณที่จัดเตรียมไว้สำหรับเป็นที่ให้น้ำซึ่งจะทำเป็นพื้นสแลท เพื่อให้น้ำที่หกจากการดื่มน้ำของเป็ดตกลงด้านล่างแล้วไหลออกไปนอกโรงเรือน หรืออาจจะวางอุปกรณ์ให้น้ำไว้บริเวณด้านนอกโรงเรือนในบริเวณที่ทำเป็นลานให้เป็ดวิ่ง การ

ให้น้ำจะต้องมีน้ำให้เปิดได้ตลอดเวลา ถ้าหากเกิดเหตุการณ์ขาดน้ำหรือไม่มีน้ำให้เปิดกินก็ควรจะเอาอาหารออกด้วยเพื่อป้องกันอาการจุอาหาร

การให้อาหาร

ปัจจุบันเป็ดเนื้อได้รับการปรับปรุงพันธุ์ให้มีอัตราการเจริญเติบโตเร็วและมีประสิทธิภาพการใช้อาหารดีขึ้น การจัดการด้านอาหารที่ดีจะทำให้เป็ดเจริญเติบโตดีตามมาตรฐานของสายพันธุ์

อุปกรณ์ให้อาหารสำหรับเป็ดจะแตกต่างจากไก่ โดยเป็ดเล็ก (1-7 วัน) อาจจะใช้ถาดอาหารหรือรางอาหารสำหรับลูกไก่โดยให้มีพื้นที่การกินอาหารประมาณ 1 นิ้ว/ตัว เมื่อเป็ดโตขึ้นก็เปลี่ยนมาให้อุปกรณ์ให้อาหารแบบรางที่ทำด้วยไม้หรือสังกะสีและหลังจาก 7 วันไปแล้วก็ค่อย ๆ เคลื่อนย้ายอุปกรณ์ให้อาหารไปไว้ส่วนกลางของโรงเรือน หรืออาจจะวางไว้ด้านข้างฝั่งตรงข้ามกับอุปกรณ์ให้น้ำก็ได้

อาหารสำหรับเป็ดเนื้อ

เนื่องจากเป็ดเนื้อมีอัตราการเจริญเติบโตเร็ว ดังนั้น อาหารสำหรับเป็ดเนื้อจึงควรเป็นอาหารอัดเม็ดจะช่วยให้เป็ดกินอาหารได้มากขึ้นและลดการตกหล่นของอาหาร นอกจากนี้ การให้อาหารอัดเม็ดสำหรับเป็ดเนื้อก็มีข้อดีอีกหลายประการ ได้แก่

- ประหยัดอาหารได้ประมาณ 15-20% เมื่อเทียบกับอาหารผง เนื่องจากมีการสูญเสียอาหารจากการตกหล่นน้อยลงและอาหารที่ตกหล่นนั้นเป็ดสามารถเก็บกินได้ง่ายกว่า

- เป็ดกินอาหารได้มากขึ้นส่งผลให้เป็ดมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วขึ้นประมาณ 20-30% เมื่อเทียบกับการให้อาหารแบบปน

- สะดวกในการจัดการ โดยเฉพาะสำหรับฟาร์มขนาดใหญ่

- ช่วยให้อาหารสะอาดขึ้น เนื่องจากเป็ดสามารถกินและกลืนอาหารได้ง่ายกว่าอาหารปน

ขนาดของอาหารอัดเม็ดจะต้องสัมพันธ์กับขนาดและอายุของเป็ดที่เลี้ยง คือ ลูกเป็ดในระยะเป็ดเล็กควรใช้อาหารอัดเม็ดขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2-3 มิลลิเมตร หรืออาหารเม็ดบับแตก เมื่อเป็ดโตขึ้นก็ให้อาหารอัดเม็ดขนาดใหญ่ขึ้น คือ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-4 มิลลิเมตร

ตารางที่ 2 ระดับความต้องการโภชนาในอาหารเป็ดเนื้อพันธุ์ปักกิ่งระยะต่าง ๆ (อาหารมีความชื้นประมาณ 10%)

โภชนะ	เป็ดเล็ก (1-2 สัปดาห์)	เป็ดรุ่น-ใหญ่ (2-7 สัปดาห์)	เป็ดพันธุ์
พลังงาน (kcal ME _n /kg)	2,900	3,000	2,900
โปรตีน (%)	22	16	15
อาร์จินีน (%)	1.10	1.00	-
ไอโซลิวซีน (%)	0.63	0.46	0.38
ลิวซีน (%)	1.26	0.91	0.76

โภชนะ	เป็ดเล็ก (1-2 สัปดาห์)	เป็ดรุ่น-ใหญ่ (2-7 สัปดาห์)	เป็ดพันธุ์
ไลซีน (%)	0.90	0.65	0.60
เมทไธโอนีน	0.40	0.30	0.27
เมท+ซีสทีน (%)	0.70	0.55	0.50
ทรีปโตเฟน (%)	0.23	0.17	0.14
วาเลีน (%)	0.78	0.56	0.47
แอร่าตุ (%)			
แคลเซียม (%)	0.65	0.60	2.75
คลอไรด์ (%)	0.12	0.12	0.12
แมกนีเซียม (มก.)	500	500	500
ฟอสฟอรัสใช้ประโยชน์ได้ (%)	0.40	0.30	-
โซเดียม	0.15	0.15	0.15
แมงกานีส (มก.)	50	?	?
ซีลีเนียม (มก.)	0.20	?	?
สังกะสี (มก.)	60	?	?
วิตามิน เอ (IU)	2,500	2,500	4,000
วิตามิน ดี ₃ (IU)	400	400	900
วิตามิน อี (IU)	10	10	10
วิตามิน เค (มก.)	0.50	0.50	0.50
ไนอะซีน (มก.)	55	55	55
กรดแพนโทธินิก (มก.)	11	11	11
ไพริดอกซิน (มก.)	2.50	2.50	3
ไบโอฟลาวิน (มก.)	4	4	4

ที่มา : NRC (1994) หน้า 42

ตารางที่ 3 น้ำหนักตัวและอาหารที่กินสำหรับเป็ดเนื้อพันธุ์ปักกิ่ง

อายุ (สัปดาห์)	น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)		อาหารกิน (กิโลกรัม/ตัว)		อาหารกินสะสม (กิโลกรัม/ตัว)	
	ผู้	เมีย	ผู้	เมีย	ผู้	เมีย

0	0.06	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00
1	0.27	0.27	0.22	0.22	0.22	0.22
2	0.78	0.74	0.77	0.73	0.99	0.95
3	1.38	1.28	1.12	1.11	2.11	2.05
4	1.96	1.82	1.28	1.28	3.40	3.33
5	2.49	2.30	1.48	1.43	4.87	4.76
6	2.96	2.73	1.63	1.59	6.50	6.35
7	3.34	3.06	1.68	1.63	8.18	7.98
8	3.36	3.29	1.68	1.63	9.86	9.61

ที่มา : NRC (1994) หน้า 43

การจัดการอื่น ๆ

1. **การจี้ปาก** (Beak trimming) เนื่องจากปากของเป็ดจะแตกต่างจากปากของไก่ ดังนั้น การจี้ปากจึงแตกต่างกัน สำหรับเป็ดจะทำการจี้เฉพาะบริเวณส่วนปลายที่งุ้มลงมา (Nail) ประมาณ 2 มิลลิเมตรเท่านั้น การจี้ปากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็ดได้กินอาหารอัดเม็ดได้สะดวกขึ้น การจี้ปากจะทำเมื่อเป็ดอายุประมาณ 14 วัน โดยใช้แผ่นเหล็กร้อนประมาณ 800 °ซ

2. **การให้แสงสว่าง** การให้แสงสว่างสำหรับเป็ดเนื่อนั้น ระยะกกจะให้แสง 24 ชั่วโมง เพื่อให้ลูกเป็ดมีโอกาสดีกินอาหารได้มากขึ้น เมื่อเป็ดโตขึ้นหรือในระยะเปิดรุ่นอาจจะให้แสงเพียง 12 ชั่วโมง/วันหรืออาจจะให้แสง 23 ชั่วโมง/วันก็ได้ ความเข้มแสงประมาณ 1 ฟุตเทียน (10 ลักซ์) เพื่อให้เป็ดได้มองเห็นอาหารและน้ำก็เพียงพอแล้ว

การฆ่าและการถอนขน

1. **การเตรียมตัวก่อนฆ่าเป็ด** ก่อนการฆ่าเป็ดจะต้องอดอาหารประมาณ 6 ชั่วโมงแต่ต้องให้เป็ดได้ดื่มน้ำตลอดเวลา เพื่อไม่ให้มีอาหารตกค้างอยู่ในระบบทางเดินอาหารซึ่งอาจจะทำให้ปนเปื้อนเนื้อเป็ดได้

2. **การจับและการขนส่ง** การจับและการขนส่งเป็ดไปยังโรงงานชำแหละจะทำให้คล้ายกับการจับไก่กระทงคือ จะต้องระวังไม่ได้เปิดบอบซ้ำโดยเฉพาะบริเวณผิวหนัง ระวังอย่าให้เป็นแผลขีดข่วน ปีกหัก ขาหัก เนื่องจากจะทำให้ราคาตก

3. **การฆ่าและการถอนขน** ปัจจุบันมีโรงงานชำแหละเป็ดเนื้อที่ทันสมัยจะมีวิธีการฆ่าและการถอนขนตามขั้นตอนดังนี้

- เป็ดจะถูกย้ายจากกล่องขนส่ง จับแขวนบนราวเหล็กในลักษณะเอาหัวลง ตัวเป็ดจะถูกเลื่อนไปตามราวเหล็กผ่านส่วนที่มีการช็อตด้วยกระแสไฟฟ้าให้สลบเสียก่อน
- เชือดคอเอาเลือดออก เป็ดที่ตายแล้วจะถูกวางในถังน้ำร้อนที่ควบคุมอุณหภูมิไว้ประมาณ 135-145 °ฟ
- เมื่อลวกน้ำร้อนแล้วเป็ดจะถูกส่งไปยังเครื่องถอนขนจนเหลือแต่ขนดาวน์และขนเส้นขนาดเล็ก
- เป็ดจะถูกเป่าด้วยลมจนแห้งเพื่อให้ขนดาวน์และขนเส้นที่ยังคงเหลืออยู่นั้นฟูขึ้นมา
- นำเป็ดจุ่มลงในถังการที่ต้มจนเหลว มีอุณหภูมิประมาณ 145-220 °ฟ ให้การเคลือบจนทั่วลำตัวเป็ดและมีความหนาพอสมควร จากนั้นจึงผ่านอ่างน้ำเย็นเพื่อให้การที่เคลือบตัวเป็ดนั้นเย็นและแข็งตัวทันที
- ใช้มือแกะการออกซึ่งจะมีขนดาวน์และขนเส้นติดออกมากับการนั้นด้วย ก็จะทำให้ได้ซากเป็ดที่สะอาด การส่วนที่ลอกออกมานี้จะนำไปต้มจนละลายแล้วกรองเอาขนออกจากนั้นจึงนำไปใช้ใหม่ได้อีก
- ซากเป็ดที่สะอาดจะถูกนำไปเข้าสู่ขบวนการชำแหละ แยกชิ้นส่วน หรือบรรจุลงถุงสุญญากาศทั้งตัวตามความต้องการของตลาด

การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค

การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคเป็ดนั้นกระทำเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ แต่โรคที่เกิดกับเป็ดจะแตกต่างกับไก่ โรคที่สำคัญที่มักเกิดกับเป็ด ได้แก่ เพล็ก อหิวาต์สัตว์ปีก และสารพิษ